

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

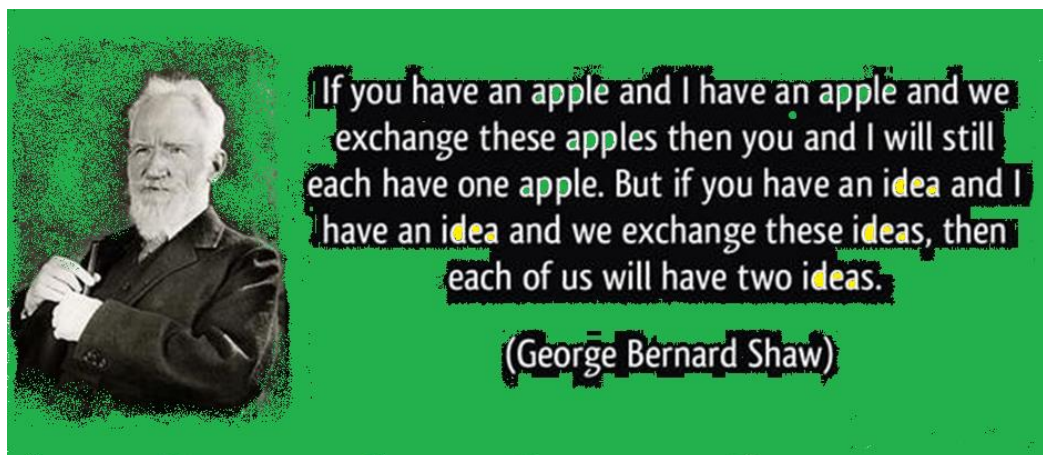
Protecția proprietății intelectuale, liant și garant pentru co-opetiție, inovarea deschisă și știința deschisă

Dr. Nicolae Varachiu, IMT București

Cel mai bun motto pentru tema abordată ar fi o veche zicală, existentă în multe limbi: „socotelile bune fac prieteni buni”, în esență socotelile bune susțin prietenia. În engleza este „good accounts make good friends”, în franceza „les bons comptes font les bons amis”, dar dacă îi urmărim originile ajungem și la Aristotel, care o cita în a sa Etica Eudemica (în jurul anului 350 î.Hr.), *eudaimonia* însemnând „fericire” în greaca veche. De remarcat că practicarea unor bune socoteli, în esență respectarea unor reguli de conviețuire, unor norme legate de morală, fac relații armonioase între oameni, în ultimă instanță una dintre căile către fericire, ca să revenim la contextul aristotelian.

Vom discuta pe rând trei concepte: *co-opetiția*, *inovarea deschisă* și *știința deschisă* și vom arata cum protecția eficientă a proprietății intelectuale aferente implementării, practicării lor poate fi baza unei cooperări efective, de succes, în esență să adeverească zicala „socotelile bune fac prieteni buni”.

Considerăm că aceste trei concepte, aplicare separat sau în tandem, în sinergie chiar, stau și ele la baza oricărei cooperări eficiente, cu rezultate palpabile în final și să remarcăm încă de la început un numitor comun al lor: **schimbul de idei**. Deși se pare că vine tot din antichitate, din India, următoarea vorba de duh îi este atribuită lui George Bernard Shaw:

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Remarcăm, consemnat sugestiv și succint, marele avantaj de îmbogățire spirituală a oamenilor prin schimbul de idei, spre deosebire de schimburile materiale care, dacă sunt echitabile, îi prezervă fiecăruia practic aceeași valoare (materială) sau oferă, în urma schimbului, valori foarte apropiate; sau cel puțin așa ar fi echitabil. Dar, în același timp, vorba de duh sugerează foarte bine deosebirea fundamentală dintre *protecția proprietății materiale* și *protecția proprietății intelectuale*, astfel *creațiile intelectuale*

- o idee de invenție,
- o lucrare științifică, un articol
- o piesa muzicală,
- un tablou, o fotografie ...
- marca de fabrică sau de comerț
- etc.

nu pot fi protejate prin simpla posesie (ca în cazul bunurilor materiale).

Acesta observație constituie baza întregului concept, sistem al legilor privind proprietatea intelectuală.

Înainte de descrierea celor trei concepte - *co-opetiția*, *inovarea deschisă* și *știința deschisă* – vom face o scurtă trecere în revistă a lucrurilor de bază legate de proprietatea intelectuală și protecția ei (PPI); pentru mai multe detalii recomandând, din cadrul acestei serii TRANSFERUL TEHNOLOGIC și FIRMELE INOVATIVE: CONCEPTE, METODEDE ȘI INSTRUMENTE ȘTIINȚIFICE SUPORT, articolul „Proprietatea intelectuală și protecția ei” din buletinul #8 (https://www.imt.ro/TGE-PLAT/doc/Proprietatea_intelectuala_si_protectia_ei.pdf) și bibliografia aferentă. Înarmați cu conceptele de baza de PPI, va fi mai ușor, mai natural, să prezentăm cum ele susțin cele trei concepte menționate, în efortul de aplicare a lor efectivă în activitățile curente.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

In anul 1967, în cadrul convenției instituirii World Intellectual Property Organization -WIPO, s-au enumerat domeniile constituente ale proprietății intelectuale:

“Proprietate intelectuală va cuprinde drepturile legate de:

- 1. operele literare, artistice și științifice*
- 2. prestațiile artiștilor interpreți, fonograme și transmisiuni radio și TV*
- 3. invențiile din toate domeniile de activitate*
- 4. desenele și modelele industriale*
- 5. mărcile de fabrică sau de comerț, mărcile de servicii, denumirile și alte indicații geografice*
- 6. descoperirile științifice*
- 7. protecția împotriva concurenței neloiale și toate celelalte drepturi decurgând din activitatea intelectuală din domeniul industrial, științific sau artistic”*

In continuare, pornind de la enumerarea de mai sus, formele de protecție ale proprietății intelectuale se grupează astfel:

- pentru (1) există dreptul de autor, în legislația românească existând Legea Dreptului de autor
- pentru (2) sunt reglementate în aceeași lege drepturile conexe (ale dreptului de autor)
- (3), (4) și (5) sunt grupate ca proprietate industrială și pot fi protejate prin respectiv:
 - brevet de invenție (model utilitar)
 - desen/model industrial; topografia produselor semiconductoare (TPS)
 - mărci
- descoperirile științifice (6) nu intra ca atare în cadrul protecției; chiar dacă folosesc metode de investigație creative, oamenii descoperă fenomene, legi ale naturii, substanțe etc. pe care nu le-au creat ei ci, generic vorbind, “mama natura”. Dacă o descoperire este prezentată de exemplu într-o lucrare științifică, lucrarea poate fi protejată prin *dreptul de autor*. Deci putem proteja *forma de prezentare*, nu conținutul, obiectul însuși al descoperirii.
- (7) se referă la combaterea concurenței neloiale

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Pentru a furniza instrumente practice în implementarea conceptelor de *co-opetiție*, *inovare deschisă* și *știința deschisă* care în esență sunt cooperări între firme pe de o parte și firme și entitățile de cercetare-dezvoltare (institute naționale de sau colectivele din universități) pe de alta parte, în special în procesul de transfer de cunoștințe și tehnologic, vom prezenta în continuare definițiile diferitelor forme de proprietate intelectuală enumerate anterior, precum și modalități practice de recunoaștere și aplicare a protecției respective.

Dreptul de autor (copyright) se ocupa de protecția creației intelectuale (opere) ale autorilor în domeniul tradițional: literar, dramatic, muzical, arhitectură, arte grafice sau plastice, știință etc. Este considerat autor persoana fizică sau persoanele fizice care au creat opera. Acest drept apare prin simplul fapt al realizării operei, chiar în formă nefinalizată (nu trebuie publicată pentru a beneficia de drept și de protecție, dar orice publicare cât mai aproape de data creării, îi mărește șansa de a-i dovedi paternitatea, în caz de litigiu). Protecția dreptului de autor se aplică unei creații intelectuale, o creație a minții omului (una sau mai multe persoane fizice), ceea ce se protejează fiind o creație exprimată într-o formă concretă, perceptibilă simțurilor umane. Este de notat că dreptul de autor nu ocrotește conținutul de idei al operei (de exemplu dacă ideile prezentate într-un articol sau într-un desen constituie o invenție brevetabilă și nu s-a depus o cerere de brevet de invenție, oricine poate utiliza acele idei în practică). Dreptul de autor nu ocrotește ideile, ci doar formele concrete de exprimare ale acestor idei. Pentru a fi protejată prin dreptul de autor, creația intelectuală trebuie să prezinte originalitate, adică să își aibă originea în autor, trebuind să reflecte exprimarea personalității creatorului. Dacă nu există originalitate, nu putem vorbi de o operă care să fie protejată prin dreptul de autor; este o creație intelectuală dar nu este o operă ca obiect al dreptului de autor. Noțiunea de originalitate trebuie deosebită de cea de noutate. Dreptul de autor se poate naște chiar și în legătură cu o operă ce nu conține idei noi, dar este important ca forma de exprimare a acelor idei vechi să fie alta decât cea anterioară și opera să exprime, într-o anumită măsură, personalitatea autorului subsecvent.

Pe scurt, pentru ca o creație intelectuală exprimată într-o formă concretă să fie protejată prin “dreptul de autor” nu se cer alte criterii ca valoare, semne speciale etc., nu trebuie înregistrată, ci i se cere doar originalitate, în sensul că lucrarea își are originea în autor (author’s own intellectual creation / work bears the imprint-mark of the author).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

În România protecția dreptului de autor este reglementată de Legea Nr. 8/1996, privind drepturile de autor și drepturile conexe. Există de asemenea Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, ORDA, (<https://orda.ro/>), un organism guvernamental care sprijină drepturile de autor și care este un loc unde operele pot fi și înregistrate; menționăm însă că această înregistrare nu este necesară pentru protecția dreptului de autor și nici nu creează o prioritate absolută (ca în cazul înregistrării *cererii de brevet de invenție*, de *desen și model industrial* sau de *marcă*, aceste ultime trei forme de *proprietate industrială*, trebuind, pentru protecție, să fie înregistrate la Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci (OSIM), urmând un proces de aprobare, acordare de brevet de invenție, certificat pentru desen, marca înregistrată, etc) așa cum vom prezenta în continuare.

Protecția proprietății intelectuale prin *brevet de invenție / model de utilitate*, (parte a proprietății industriale), este reglementată în România prin Legea 64/1991 privind brevetele de invenție. În lege nu se da o definiție, ca atare a invenției (se specifică doar ce nu se poate breveta). Literatura juridică încearcă totuși să dea definiții aplicabile: astfel, se considera că invenția se referă la un produs sau la un proces care furnizează o nouă cale de a face ceva sau oferă o soluție tehnică nouă la o problemă; sau se consideră că invenția este un exemplu de cunoștințe sistematice, de cunoștințe organizate în scopul oferirii unei soluții la o problemă tehnică.

Un brevet de invenție, în esență un contract între guvernul unei țări și un inventator, este un drept exclusiv acordat pentru o invenție, pentru a exclude pe alții de a produce sau folosi sau oferi spre vânzare / vinde sau importa obiectul invenției - produs sau proces. De notat că acordarea unui brevet de invenție nu produce automat dreptul de a produce/folosi/oferi spre vânzare obiectul invenției deoarece pot fi necesare aprobări suplimentare (ca la medicamente) sau poate exista un brevet dominant (ca de exemplu, ipotetic, un brevet pentru telefonul automat ar fi dominat de un brevet pentru telefonul de bază)

O invenție este brevetabilă dacă, cumulativ, îndeplinește criteriile de:

1. Obiect acceptat de lege
2. Aplicabilitate industrială - utilitate (practical use - useful)
3. Caracter de noutate (element of novelty)
4. Pas inventiv / activitate inventivă (inventive step - Non-obvious)
5. Forma acceptată a dezvăluirii

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Vom reaminti în continuare, pe scurt, în ce constă fiecare din aceste cinci criterii, prezentând și elemente practice pe care specialiștii le pot folosi cu succes în elaborarea de propuneri și dezvoltarea de concepte care sunt protejabile prin brevete de invenție, urmând să le și protejeze depunând cereri pentru brevete de invenție la organismele guvernamentale abilitate (OSIM în România); și, foarte important, pentru a nu cădea din greșală, din necunoaștere, lipsa de documentare adecvata, în situația de a utiliza fără permisiune sau acord cu deținătorul legal, a unor invenții brevetate de alții, adică pe scurt să nu aibă dreptul de practică / utilizare (right to practice) asupra conceptelor pe care dorește să le implementeze în procesul de inovare.

La obiect acceptat de lege sunt definite excepțiile de la brevetare. Astfel, nu pot fi brevetate teorii științifice, metode matematice, descoperiri de materiale sau substanțe existente în natură, specii de plante sau rase de animale, scheme, reguli sau metode de a încheia afaceri, comerciale, executarea unor acte pur mentale sau a unor jocuri, metode de tratament și/sau diagnosticare aplicate pe oameni sau animale (dar nu produsele medicale utilizate în cadrul acestor metode), cele ce contravin bunelor moravuri, ordinii publice, etc.. La rândul lor, *invențiile brevetabile* includ: procese, mașini (în sens extins), fabricate, compuși ai materiei, noi utilizări ale oricui de mai sus.

Legat de aplicabilitate industrială - utilitate (practical use - useful), pentru a putea fi brevetată, o invenție trebuie să fie de un tip ce poate fi aplicat în scopuri practice; nu poate fi pur teoretică, trebuie să poată fi realizată în practică. Adică, dacă invenția va fi un produs (sau o componentă a unui produs), acel produs trebuie să poată fi fabricat; dacă invenția va fi un proces (sau o secvență a unui proces), acel proces trebuie să poată fi realizat – ”utilizat” cum se spune în general – în practică.

Pentru a avea un caracter de noutate (element of novelty) o invenție este considerată nouă dacă nu este anticipată de operele anterioare (prior art), dacă este distinctă de ceea ce există în stadiul de evoluție curent. Dezvăluirea unei invenții astfel încât aceasta să devină parte a operelor anterioare poate avea loc în trei modalități: a. prin descrierea într-un înscris sau altă formă tangibilă; b. prin cuvinte rostite în public (dezvăluire orală); c. prin utilizarea invenției în public, sau punând publicul în situația în care orice membru al publicului să o poată utiliza (dezvăluire prin utilizare). *Este foarte important de reținut* că noutatea nu este ceva ce poate fi dovedit sau stabilit; poate fi dovedită doar absența acesteia, iar când se are în vedere caracterul de noutate, nu este permisă combinarea unor articole/părți separate ale cunoașterii anterioare.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Un criteriu mai greu de apreciat este existența (sau nu) a pasului inventiv / activității inventive (inventive step - Non-obvious). Pentru a ușura aceasta evaluare, practica de specialitate recomandă să se pornească de la *problema*: “invenția ar fi fost evidentă sau nu pentru o *persoana* având *abilitați obișnuite* în meseria/profesia respectivă?” Această întrebare pleacă de la *premise* că nu trebuie oferită protecție pentru ceea ce este deja cunoscut ca făcând parte din operele anterioare sau pentru orice altceva ce poate fi dedus de către o *persoana cu abilitați obișnuite* ca o consecință evidentă a acestora. *Persoana cu abilitați obișnuite* este o persoană cu o pregătire tehnică adecvată și cu experiență practică în domeniul invenției propuse spre brevetare. Sintagma “pas inventiv” implică ideea că nu este suficient ca invenția revendicată să fie nouă, adică distinctă de ceea ce există în stadiul de evoluție curent; în plus, trebuie ca această diferență să prezinte două caracteristici: 1. să fie “inventivă”, adică să fie rezultatul unei idei creative și 2. să constituie un pas, adică trebuie să fie observabilă, trebuie să existe o diferență observabilă clară între stadiul de evoluție curent și invenția revendicată, trebuie să existe un “avans” (sau “progres”) în raport cu operele anterioare, semnificativ și esențial pentru invenție.

La urmă dar nu cel din urmă criteriu este cel care cere o forma acceptată a dezvoltării, adică ea trebuie să conțină o *descriere* (incluzând desene) și *revendicări*. *Descrierea* invenției trebuie scrisă la un nivel de detaliu care să permită unei *persoane cu abilitați obișnuite în domeniu* (concept descris la criteriul „pas inventiv / activitate inventivă”) să *practice invenția* (concept descris la criteriul aplicabilitate industrială – utilitate”). *Revendicările* determină anvergura protecției, constituie esența oricărui brevet acordat, deoarece definesc protecția (care este scopul unui brevet); din revendicări terții pot afla care sunt acțiunile care le sunt, respectiv acțiunile care nu le sunt permise.

Este de notat și modul în care se extinde protecția unui brevet de invenție acordat pentru un produs: “[...] brevetul de invenție având ca obiect un produs conferă o protecție absolută, care cuprinde toate funcțiile, efectele, utilizările și avantajele produsului ca obiect al invenției, chiar dacă acestea nu au fost indicate în descrierea de brevet”. (*art. 65, Regulamentul de aplicare a legii 64/1991 privind brevetele de invenții*).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Vom detalia la prezentarea conceptului de inovare deschisa, dar semnalăm și acum diferența dintre invenție și inovare (inovare), acesta din urmă reprezentând ideea unei invenții care are efect în societate, se transformă de exemplu într-o afacere de succes.

Tot în categoria proprietății industriale este și **desenul / modelul industrial** (Industrial Design). Desenele (legate de forme bidimensionale, 2D) și modelele industriale (legate de forme tridimensionale, 3D) - protejează aspectul estetic sau ornamental al unui obiect *util*; de remarcat că, spre deosebire de dreptul de autor, desenul modelul industrial trebuie să fie legat de un obiect util și, pentru a beneficia de protecție, trebuie înregistrat (în România la OSIM, Oficiul de Stat pentru Invenții și Mărci).

În continuare formele de protecție a proprietății industriale este și **TPS – Topografie a unui produs semiconductor**; protejează configurația tridimensională a straturilor care compun un produs semiconductor, dar nu protejează: conceptele, procedeele și mijloacele tehnologice utilizate pentru realizarea topografiei sau produsului semiconductor; informațiile stocate în produsul semiconductor; părțile uzuale din topografia ample, care cuprind și părți originale; produsul semiconductor care se realizează pe baza topografiei; orice fel de marcă aplicată pe produsul semiconductor; elemente de design industrial ale produsului semiconductor.

Ultima dar foarte importantă formă de protecție a proprietății intelectuale este **marca** - un semn susceptibil de reprezentare grafică servind la deosebirea produselor sau serviciilor unei persoane fizice sau juridice de cele aparținând altor persoane.

O utilizare practică a protecției intelectuale trebuie făcută în ambele sensuri, și de către firmele inovative precum și de către cercetătorii implicați în procesele de transfer tehnologic și inovare:

-fără o analiză prealabilă a “state-of-the-art” în zonele de interes, pot fi investiți bani și timp în direcții deja parcurse și/sau la care altcineva are dreptul de utilizare protejată corespunzător.

-reciproc, creațiile, propunerile cu potențial inovativ trebuie să fie mai întâi protejate corespunzător pentru a putea fi apoi implementate în deplină siguranță materială și temporală, oferind premisele, liantul și garantul unei cooperări eficiente, reciproc avantajoase, bazate pe motto-ul propus la începutul articolului, „socotelile bune fac prieteni buni”.

Proiect

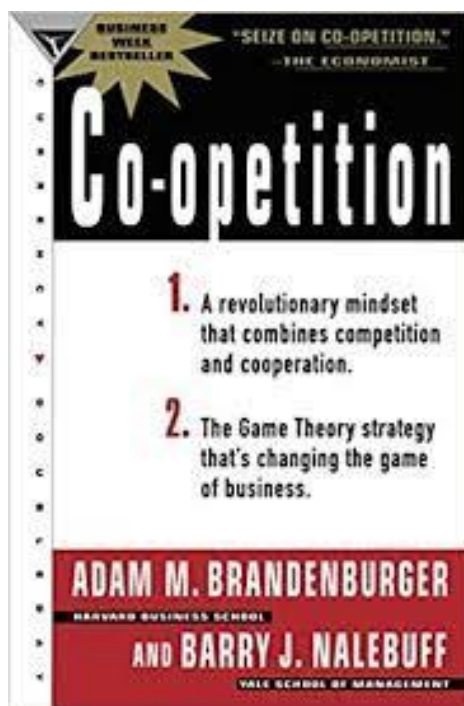
Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Vom detalia în continuare, pe rând, cele trei concepte, *co-opetiția*, *inovarea deschisă* și *știința deschisă* împreună cu formele adecvate de protecție a *proprietății intelectuale* (*proprietății industriale* în particular) aferente.

Co-opetiția (co-opetition)

Co-opetiția este actul de cooperare între companiile concurente; se spune că întreprinderile care se angajează atât în competiție, cât și în cooperare sunt în co-opetiție. Este un cuvânt nou, format din contracția cuvintelor constituente, *cooperare și competiție*, fiind „lansat” în 1996 în cartea cu același titlu a profesorilor de la Harvard și Yale, Adam M. Brandenburger și Barry J. Nalebuff:

Poate fi scris și într-un cuvânt, *coopetiție*, dar vom prefera scrierea originală, cu cratimă, *co-opetiție*, pentru a nu fi confundat cu competiție, de care diferă doar cu o literă, a treia, respectiv „o” în loc de „m” (spelling-ul va putea face automat „corecția”, dacă nu îl adăugăm în dicționar 😊). În fapt acest concept exista, se practica și înainte de a fi numit ca atare și descris sistematic în cartea menționată.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

La 25 de ani de la scrierea cărții, autorii au revenit cu un articol de sinteză „The Rules of Co-opetition” în revista Harvard Business Review, numărul din ianuarie-februarie 2021, înglobând și ceea ce au constatat ca s-a întâmplat între timp, cu exemple de bune practici (best practice) și lecții învățate (lesson learned), bariere, etc. (<https://hbr.org/2021/01/the-rules-of-co-opetition>).

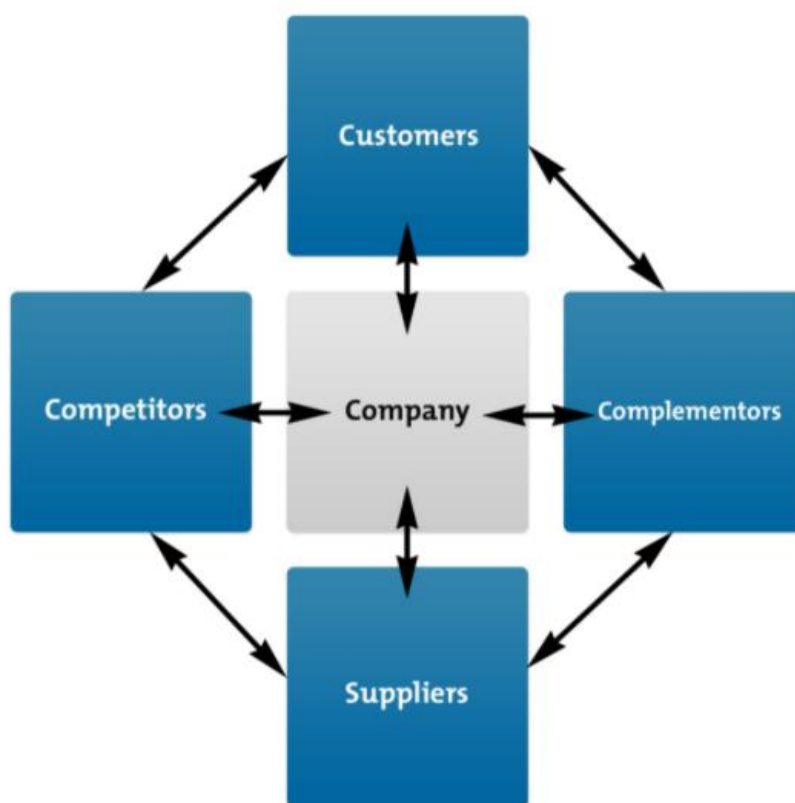
Din ce în ce mai multe companii câștigă un avantaj prin utilizarea unui amestec (mix) judicios de cooperare cu furnizorii, clienții și firmele care produc produse complementare sau conexe. Co-opetiția este deja comună în industriile bazate pe tehnologii, în special pe tehnologiile avansate, fiind în esență o ideologie de afaceri preluată direct din înțelegeri obținute din teoria jocurilor. Jocurile de concurență sunt modele statistice care iau în considerare modalitățile prin care se poate crea sinergie prin parteneriatul cu concurenții. S-a constatat că este o tactică utilă, o bună practică comercială între două sau mai multe companii, deoarece poate duce la extinderea pieței și la formarea de noi relații de afaceri. În acest sens, **sunt necesare acorduri privind standardele și dezvoltarea produselor** într-o întreagă zonă din industrie sau între doi concurenți pentru a pune în aplicare co-opetiția. Printre standardele agreate, cele referitoare la împărțirea, distribuirea și **protecția proprietății intelectuale** sunt **esențiale pentru un succes comun**; acest lucru pentru a fi în primul rând **un liant între parteneri** și, în același timp, **un garant ale unor bune, constructive, sinergice relații între actorii, între participanții la co-opetiție**.

Modelul de co-opetiție este, simplificând lucrurile, un model statistic care determină beneficiile cooperării și privește, de asemenea, alocarea cotei de piață între concurenți pentru a maximiza cota de piață a companiilor participante. Modelul propus de Brandenburger și Nalebuff are o formă de diamant cu patru colțuri având clienți, furnizori, concurenți (substitutori) și firmele complementare în fiecare colț, firma în discuție fiind în centru (v. figura următoare, preluată din cartea citată anterior). Scopul *co-opetiției* și al *modelului* în sine este de a muta piața dintr-un joc cu sumă zero, unde un singur câștigător ia totul, într-un mediu în care de rezultatul final beneficiază întregul grup și îi face pe toți mai profitabili. Este o abordare de tip câștig - câștig (win-win).

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Autorii au numit acesta reprezentare „The Value Net Model”, cele patru componente având semnificația:

- Clienți (Customers) = Oamenii care cumpără produsul sau serviciul dvs.
- Furnizori (Suppliers) = Aceștia oferă organizației dvs. resursele de care aveți nevoie pentru a produce un produs comercializabil. (Rețineți că furnizorii pot fi organizații externe sau proprii angajați.)
- Concurenți (Competitors) = Concurenții iau o parte din piața dvs. țintă oferind un produs sau un serviciu similar.
- Complementari (Complementors) = Aceștia sunt alți jucători care oferă un produs sau un serviciu care poate fi legat de al dvs. pentru a face ambele oferte mai atractive pentru clienții dvs.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Punctul esențial al modelului este înțelegerea variabilelor de intrare care influențează jucătorii din colțurile diamantului pentru a găsi balansul corect între a concura și a coopera. Această înțelegere duce la cunoașterea forțelor care îi vor face pe jucători să concureze și care sunt forțele care îi vor face să coopereze și la ce nivel.

Co-opetiția, în esență cooperarea cu un concurent pentru a atinge un obiectiv comun sau pentru a avansa în dezvoltarea firmei, după cum au remarcat și autorii în articolul citat din HBR (ian.-feb. 2021), câștigă din ce în ce mai mult teren în ultimele trei decenii. Cu toate acestea, multe companii nu sunt confortabile cu conceptul și ocolesc oportunitățile promițătoare pe care le oferă. Una dintre bariere o constituie, cum menționam și mai devreme, problemele neadresate corespunzător de împărțire, distribuire și protecție a proprietății intelectuale rezultate din cooperarea în cadrul co-opetiției. Pe lângă cunoașterea în esență a mecanismelor de protecție a proprietății intelectuale pe care le prezentăm în articolul curent (Protecția proprietății intelectuale, liant și garant pentru co-opetiție, inovarea deschisă și știința deschisă) – în articolul „The Rules of Co-opetition” (HBR ian.-feb. 2021), cei doi autori oferă un cadru pentru a ajuta firmele să decidă dacă vor face echipă cu un concurent, rival, bazându-se pe exemple de la Apple și Samsung, DHL și UPS, Ford și GM și Google și Yahoo.

Sfaturile lor pot fi sintetizate după cum urmează:

1. începeți prin analizarea a ceea ce va face fiecare parte dacă alege să nu coopereze și cum va afecta aceasta dinamica industriei. Uneori, lucrul împreună este un câștig clar, dar chiar dacă nu este, poate fi mai bine decât să permiți altcuiva să-ți ia locul în tranzacție - ceea ce te-ar putea lăsa în dezavantaj pe termen mediu - lung. În continuare, este esențial să vă dați seama cum să colaborați fără a vă oferi „sosul secret” – avantajele competitive actuale ale dvs.
2. va trebui să elaborați un acord care să descrie în mod clar domeniul de aplicare al acordului, cine este responsabil, modul în care aranjamentul ar putea fi anulat dacă este necesar și modul în care vor fi împărțite câștigurile. De asemenea, va trebui să gestionați rezistența în cadrul propriei firme și să modificați mentalitățile interne. Cooperarea necesită flexibilitate mentală, dar firmele care o dezvoltă pot câștiga un avantaj important.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

De remarcat că articolul nostru (*legat protecția proprietății intelectuale în cadrul co-opetiției, inovării deschise și științei deschise*) **adrează**, oferind unelte specifice, exact acest al doilea punct din sfaturile generale ale faimoșilor profesori (în particular, doar primul sfat al lor este legat strict de co-opetiție). În co-opetiție sunt necesare toate formele de protecție a proprietății intelectuale prezentate anterior; în plus, ar mai fi necesară și protecția secretului de firmă (trade secret) și acordul de nedezvăluire terților (NDA, Non Disclosure Agreement), pe care îl vom prezenta la sfârșitul articolului, fiind aplicabil fiecăruia dintre cele trei concepte.

Inovarea deschisă (Open Innovation) beneficiile

Conceptul de *inovare deschisă* a apărut la sfârșitul secolului trecut, în plina era a informației, ca un concept opus păstrării secretului, a mentalității „de siloz” din laboratoarele tradiționale de cercetare dezvoltare din corporații în special. Beneficiile și forțele motrice din spatele deschiderii sporite au fost remarcate și discutate încă din anii 1960, mai ales în ceea ce privește cooperarea între firme în domeniul cercetării și dezvoltării.

Termenul *inovare deschisă* a fost promovat de către Henry Chesbrough în cartea sa din 2003 – *Open Innovation – The New Imperative for Creating And Profiting from Technology*, Boston: Harvard Business School Press. În carte se arată că inovarea deschisă “este o paradigmă care presupune că firmele pot și ar trebui să folosească idei atât din interior cât și din exterior și căi către piața internă și externă pentru a-și avansa, perfecționa tehnologiile de care dispun.” Mai târziu, este oferită o definiție mai concretă a inovării deschise, spunând despre aceasta că “inovarea deschisă presupune folosirea de fluxuri interne și externe de cunoaștere pentru a accelera inovarea internă și pentru a extinde piața pentru folosirea externă a inovării”.

Pentru a înțelege mai bine acest concept, vom reaminti noțiunile de baza legate de *inovare* în general, prezentate în articolele din Buletinele #6, #7 și #16 (pe care le recomandăm pentru detalii, inclusiv pentru bibliografia aferentă subiectului).

În articolul *Tehnologie, transfer tehnologic, TRL (Technology Readines Level)*, *inovare* din buletinul #6, arătăm că *scopul final* al oricărui *transfer tehnologic* este *inovarea*; **inovarea** înțeleasă tipic ca **introducerea cu succes a ceva nou și folositor**, cuprinzând *exploatarea cu succes a ideilor noi, introducerea pe piață a ceva nou sau procesul de a face îmbunătățiri prin introducerea a ceva nou, spre beneficiul societății în general*.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

OECD - Organizația pentru Cooperare și Dezvoltare Economică prin *Directoratul pentru Știința, Tehnologie și Inovare* și EUROSTAT - Oficiul de Statistică al Uniunii Europene tratează într-o serie de cărți problema măsurării, evaluării activităților științifice, tehnologice și de inovare, oferind în **Manualul Oslo 2018** linii directoare (*guidelines*) pentru colectarea, raportarea și utilizarea datelor legate de inovare. Bazate pe manualul Oslo, au fost efectuate sondaje pentru inovarea în afaceri în cel puțin 80 de țări. Abordarea din Manualul Oslo a fost, de asemenea, adaptată și utilizată și de alte organizații și cercetători din întreaga lume. Manualul pleacă de la definițiile de bază, făcând distincție dintre *inovare ca rezultat* (*an innovation* în limba engleză) și *procesul de inovare* (*innovation activities*) adică activitățile care în final fac posibilă inovarea ca rezultat. În această a 4-a ediție a manualului, **inovarea (ca rezultat) se definește ca** „un nou produs sau proces îmbunătățit (sau combinația a acestora) care diferă semnificativ de cele produse sau de procesele anterioare și care au fost puse la dispoziția potențialilor utilizatori (produs) sau adus în folosință de producător (proces) ”.

Manualul Oslo oferă îndrumări pentru colectarea și interpretarea datelor de date legate de inovare, încercând să faciliteze comparabilitatea internațională, standardizarea colectării și interpretării datelor și oferă o platformă pentru cercetare și experimentare privind măsurarea inovării. Orientările, liniile sale directoare (*guidelines*) sunt în principal destinate să sprijine birourile naționale de statistică și alți producători de date privind inovarea din proiectarea, colectarea și publicarea măsurătorilor legate de inovare, pentru a satisface o serie de nevoi legate de cercetare și stabilire de politici corespunzătoare. În plus, liniile directoare sunt, de asemenea, concepute pentru a avea o valoare directă și pentru utilizatorii de informații despre inovare.

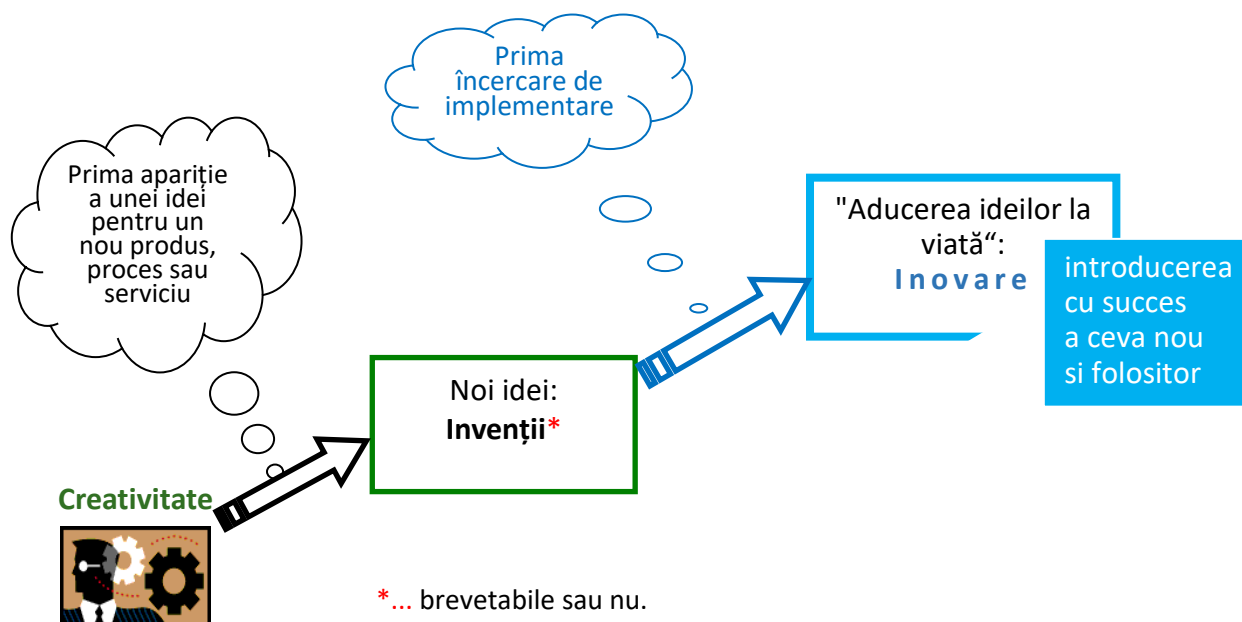
Inovarea este esențială pentru îmbunătățirea nivelului de trai și poate afecta persoane, instituții, sectoare economice întregi și țări în multiple feluri. O măsurare eficientă a inovării și utilizarea datelor de inovare în cercetare poate ajuta factorii de decizie politică să îmbunătățească, să înțeleagă schimbările economice și sociale, să evalueze contribuția (pozitivă sau negativă) a inovării în ceea ce privește obiectivele sociale și economice, precum și monitorizarea și evaluarea eficacității și eficienței politicilor lor.

Ilustrăm în figura următoare o reprezentare generală a *procesului de inovare*:

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Implementate în continuare, pot genera **produse, procese** sau **servicii potențial inovative**, capabile să devină **inovare** (*an innovation*) când sunt introduse cu succes pe piață (inclusiv prin comercializare), spre uzul și beneficiul societății

În esență, parcursul spre *inovare*, adică *procesul de inovare*, pleacă de la creativitatea care generează idei noi, care, după ce "sunt aduse la viață", adică aplicate cu succes în practică, transformă potențialul inovativ al ideilor -când există- în *inovare*, spre beneficiul societății.

Pentru a detalia, pentru înțelege mai bine acest parcurs, vom reveni la definiția generală a *tehnologiei*, văzută ca un set de *cunoștințe sistematice de fabricare a unui produs sau de acordare a unui serviciu* în industrie, agricultură, comerț, pentru beneficiul societății în general (după World Intellectual Property Organization - WIPO), cunoștințe care îndeplinesc, cumulativ, trei criterii: să fie sistematice, adică bine organizate, în scopul *furnizării de soluții la o anumită problemă*, să existe într-un anumit loc, într-un *înscris* sau în *intelectul unei persoane* și să fie direcționate în vederea atingerii unui scop util în industrie, agricultura, comerț sau, în general, în societate.

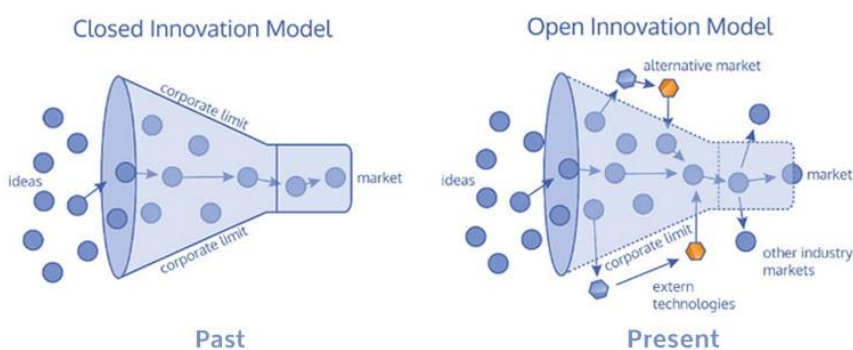
Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

În continuare, într-o accepțiune largă, *transferul de tehnologie* este „deplasarea” cunoștințelor și descoperirilor științifice (care îndeplinesc cele trei criterii enumerate anterior, tipic create și dezvoltate în laboratoarele de cercetare ale institutelor de profil și din mediul academic), către firme/societate, beneficiarul final fiind publicul larg. Se poate obține astfel *inovarea*, în sensul de a introduce ceva nou și folositor, cuprinzând: exploatarea cu succes a ideilor noi, introducerea pe piață a ceva nou sau procesul de a face îmbunătățiri prin introducerea a ceva nou.

Revenind la **inovarea deschisă**, vom prezenta conceptul de *inovare deschisă* în relație cu *inovarea închisă*, comparație reprezentată schematic în figura de mai jos:

Sursa: <https://invention.si.edu/>

Cele două abordări ale inovării diferă din felul în care firmele se ocupă de generarea ideilor și transformarea lor în realitate, aducerea pe piață.

Firmele care abordează inovarea închisă pleacă de la ideea că inovarea eficientă presupune un control total asupra procesului de inovare; ca o consecință, acele firme trebuind să genereze idei proprii în interior, idei pe care, mai apoi, să le dezvolte, producă, distribuie și promoveze de unii singuri. Aceasta paradigma s-a extins până pe la sfârșitul secolului 20 când “knowledge workers” au crescut numeric, au devenit mai mobili și, odată cu aceasta, **a crescut în popularitate și importanță munca intelectuală și proprietatea intelectuală.**

În 2014, tot Chesbrough în cartea *Noi frontiere în inovarea deschisă*, Oxford University, a rafinat definiția inovării deschise ca „un proces de inovare distribuit bazat pe fluxuri de cunoștințe gestionate în mod intenționat peste granițele organizaționale, utilizând mecanisme pecuniare și nepecuniare în conformitate cu modelul de afaceri al organizației”. Această definiție recunoaște că inovația deschisă nu este exclusiv centrată pe firmă: include, de asemenea consumatori creativi și comunități de inovatori de utilizatori.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014 - 2020

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Din perspectiva **protecției proprietății intelectuale**, așa cum este constituită, inovarea deschisă se bazează cel mai mult pe **protecția proprietății industriale**, respectiv pe protecția prin **brevet de invenție / model utilitar, desen / model industrial, TPS** și chiar **marca**.

De asemenea, tot în spiritul mottoului „socotelile bune fac prieteni buni” se poate utiliza și așa numitul NDA, (Non Disclosure Agreement) pentru secretele comerciale (de firma).

Un **secret comercial** reprezintă o informație care nu este în general cunoscută publicului; conferă un avantaj economic titularului său, deoarece informațiile nu sunt cunoscute public; și titularul depune eforturile necesare pentru a o păstra secretă, adică acele proceduri, procese, chiar produse care nu au fost făcute publice prin vreo formă de diseminare. Prezentăm mai jos un exemplu de „Mutual NDA”:

MUTUAL NONDISCLOSURE AGREEMENT

In order to protect certain confidential information that may be exchanged between _____ (Company name) and _____ (Scientist's name), the parties to this Agreement hereby agree as follows:

- The parties' primary contacts for disclosing or receiving confidential information are:
For _____ For _____
- The confidential information to be disclosed under this Agreement is described as:
- A party receiving confidential information under this Agreement ("Recipient") will use the confidential information from the disclosing party ("Discloser") only for the purpose of:
- This Agreement controls only confidential information that is disclosed from the dates _____ through _____.
- A Recipient's duty to protect the confidential information under this Agreement expires three (3) years from the receipt of information.
- A Recipient will protect the disclosed confidential information by using reasonable care to prevent the unauthorized use, dissemination or publication of the confidential information. Recipient will not disclose confidential information to any third party and will limit disclosure to those of its employees, students, staff, or agents with a need to know.
- A Recipient will have a duty to protect only that confidential information that is (a) disclosed by the Discloser in writing and is marked as "confidential" at the time of disclosure, or that is (b) disclosed by the Discloser in any other manner, is identified as confidential at the time of disclosure and is also summarized and designated as confidential in a writing delivered to Recipient contact named in paragraph 1 above within fifteen (15) days of the disclosure.
- This Agreement imposes no obligation upon a Recipient with respect to confidential information that (a) was in the Recipient's possession before the receipt from Discloser, (b) is or becomes a matter of public knowledge through no fault of the Recipient, (c) is rightfully received by the Recipient from a third party without a duty of confidentiality, (d) is disclosed by the Discloser to a third party without a duty of confidentiality on the third party, (e) is independently developed by the Recipient, or (f) is available to the public under operation of Law.
- Either Recipient may decline to receive any information that he or she does not wish to receive from Discloser.
- Company confirms that the confidential information it discloses does not contain export control-listed technology or technical data identified on any US export control list, including the Commerce Control List (CCL) at 15 CFR 774 and the US Munitions List (USML) at 22 CFR 121. In the event Company intends to provide Scientist with export control-listed information, Company will inform Stanford University's Export Control Officer beforehand in writing. Company agrees not to provide any export control-listed information to Scientist, or others at Stanford University, without the written agreement of Stanford's Export Control Officer.
- Neither party acquires any intellectual property rights under this Agreement except the limited right to the use set out in paragraph 3 above.
- The parties do not intend that any agency or partnership relationship be created between them by this Agreement.
- This Agreement is made under, and will be construed according to, the laws of the State of California, USA.

By: _____ By: _____

Ca utilizare practică a NDA, pentru transmiterea a ceva ce emitentul consideră ca secret al sau, el trebuie să îi specifice receptorului exact porțiunea din mesaj care se referă la acel secret și modul în care îl poate utiliza; iar *receptorul poate accepta asta* sau să îi arate că și el posedă în firma lui acel secret, sau că era deja în domeniul public, *neacceptând astfel că acel lucru îi aparține emitentului*.

În România aceste aspecte sunt reglementate în ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 25 din 18 aprilie 2019 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate care constituie secrete comerciale împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale.

IMT București

UNIUNEA EUROPEANĂ

Instrumente Structurale
2014 - 2020

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Ca o concluzie, în urma abordării cat mai largi a *inovării deschise*, granițele dintre o firmă și mediul său au devenit mai permeabile; inovațiile se pot transfera cu ușurință în interior și în exterior între firme, între firme și consumatori creativi, între firme și entități de cercetare (institute de cercetare și universități), rezultând un impact pozitiv la nivelul consumatorului, al firmei, al unei industrii și chiar al societății la nivel global.

După cum vedea în continuare, aceste aspecte apropie *inovarea deschisă* de *știința deschisă*.

Știința deschisă (Open Science)

La nivelul Uniunii Europene s-a cristalizat o abordare operațională utilă privitor la dezvoltarea **științei deschise**: se consideră că știința deschisă este o abordare a activităților științifice care se focalizează pe diseminarea datelor, a cunoștințelor imediat ce ele sunt disponibile, utilizând tehnologii digitale și și abordări de colaborare.

Știința deschisă este o politică prioritară pentru Comisia Europeană și devine metoda standard de lucru în cadrul programelor sale de finanțare a cercetării și inovării, deoarece îmbunătățește calitatea, eficiența și capacitatea de reacție a cercetării. Atunci când, în procesul de cercetare, cercetătorii împărtășesc cunoștințele și datele cât mai curând posibil cu toți actorii relevanți, cu firmele, cu cetățenii în ultima instanță, acest lucru ajută la răspândirea celor mai recente și efective cunoștințe.

În plus, când partenerii din mediul academic, din industrie, autoritățile publice și grupurile de cetățeni sunt invitați să participe împreună la procesul de cercetare și inovare, lucru specific abordării științei deschise, Astfel crește creativitatea și, în final, încrederea în știință.

Comisia Europeană solicită beneficiarilor finanțării cercetării și inovării să-și pună la dispoziție publicațiile în acces deschis și să-și facă datele cât mai deschise sau, altfel spus, închise doar cât este necesar. De asemenea, Comisia Europeană recunoaște și recompensează participarea cetățenilor și a utilizatorilor finali.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

În esență, **știința deschisă** (open-science) se bazează pe trei piloni, care se constituie și în indicatori ai aplicării ei:

1. Acces Deschis (open-acces)
2. Date deschise (open-data)
3. Unelte deschise (open-tools)

Open-acces se referă la accesul liber online, fără taxe pentru cititor, la informații/rezultate ale cercetării științifice, la publicațiile de orice fel, articole și date, cele științifice inclusiv, finanțate din fonduri publice.

Open-data reprezintă accesul liber la datele provenite din activitatea de cercetare, la cele primare în primul rând și reutilizarea optimă a datelor de cercetare prin adoptarea principiilor FAIR (conform Directivei UE 1024/2019 a Parlamentului European și a Consiliului din 20 iunie 2019 privind datele deschise și reutilizarea informațiilor din sectorul public (“Statistici, rezultate experimentale măsurători, observații rezultate din munca de teren, rezultate anchete, înregistrări interviuri, imagini, metadata, specificații și alte obiecte digitale”).

Open-tools conține ce este legat de accesul liber la instrumente, software în principal (open-code), legate de prelucrarea datelor și tehnologii care sprijină știința deschisă (open source, e-infrastructuri, science 2.0), incluzând în continuare și colaborările deschise și alte resurse științifice care pot fi distribuite și utilizate de diverse organisme și parteneri industriali.

Referitor la *cadrul legislativ*, nici în România și nici în UE nu există încă o legislație explicită (directive sau reglementări/regulamente) adresând direct Știința deschisă.

Cu toate acestea, considerăm ca este util să menționăm existența unor directive care se referă la constituenții, pilonii de bază ai conceptului de Știință deschisă (open-data, open-access, informație științifică și alții) și care pot constitui precursorii unor repere ale viitorului cadru legislativ și :

- *Directiva (EU) 2019/1024 privind datele deschise (Open Data) și reutilizarea datelor din sectorul public*, transpusă și în legislația românească ca și în alte state membre UE, cu excepția Greciei și Franței, care urmează să fie transpusă până la data de 17 iulie 2021 modificând Directiva 2003/98/CE (va fi abrogată începând cu data de 17 iulie 2021).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Pe lângă reutilizarea informațiilor din sectorul public, Directiva (EU) 2019/1024 definește conceptul de „date deschise” (open-data) ca fiind acele date în format deschis care pot fi liber utilizate, reutilizate și partajate de oricine și în orice scop, însă nu implică obligația generală de permisiune a reutilizării documentelor produse de întreprinderile publice.

Directiva nu aduce atingere drepturilor de proprietate intelectuală ale terților și stabilește un set de norme minime care reglementează reutilizarea, precum și modalitățile practice de facilitare a reutilizării documentelor existente deținute de organismele din sectorul public ale statelor membre, ale documentelor existente deținute de întreprinderile publice și ale datelor provenite din cercetarea științifică finanțată din bani publici.

Legat de datele provenite din cercetare, se precizează ca țările UE trebuie să adopte politici și să ia măsuri pentru asigurarea accesului liber la datele provenite din cercetare care au beneficiat de finanțare publică, urmând principiul „deschiderii în mod implicit” și pentru sprijinirea difuzării datelor provenite din cercetare care să fie ușor de găsit, accesibile, interoperabile și reutilizabile (principiul „**FAIR**” - Findable, Accessible, Interoperable, Re-usable)

Preocupările legate de drepturile de proprietate intelectuală, protecția datelor cu caracter personal și confidențialitate, securitate și interesele comerciale legitime trebuie luate în considerare în conformitate cu principiul „cât mai deschis cu putință, atât de închis cât este necesar”.

Datele provenite din cercetare care au beneficiat de finanțare publică pot fi reutilizate în scopuri comerciale și necomerciale în cazurile în care acestea au fost deja puse la dispoziția publicului printr-o bază de date instituțională sau tematică.

- *RECOMANDAREA (UE) 2018/790 A COMISIEI din 25 aprilie 2018 privind accesul la informațiile științifice și conservarea acestora, care a adaptat RECOMANDAREA COMISIEI din 17 iulie 2012 privind accesul la informațiile științifice și conservarea acestora (2012/417/UE), fiind utilizabila în noul program de cercetare-dezvoltare Horizon Europe*

Recomandarea reflectă dezvoltarea în domenii precum gestionarea datelor de cercetare (inclusiv conceptul de date FAIR, Text and Data Mining - TDM) și standarde tehnice care permit încurajarea reutilizării datelor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Aceasta reflectă evoluțiile în curs la nivelul UE al *European Open Science Cloud* și ține cont de capacitatea crescută de analiză a datelor (data analytics) și de rolul său în cercetarea de astăzi. De asemenea, ea clarifică problema sistemelor de recompensă pentru ca cercetătorii să partajeze date și să se angajeze și în alte practici de știință deschise (open-science).

➤ *DIRECTIVA (UE) 2019/790 A PARLAMENTULUI EUROPEAN ȘI A CONSILIULUI din 17 aprilie 2019 privind dreptul de autor și drepturile conexe pe piața unică digitală*

Transpusă de toate statele membre în cu termen 7 iunie 2021. Cunoscută pe scurt drept Copyright Directive, va avea un impact semnificativ asupra condițiilor de cercetare.

Directiva are trei obiective principale:

1. adaptarea anumitor excepții-cheie ale dreptului de autor la mediul digital și la cel transfrontalier;
2. îmbunătățirea practicilor de acordare a licențelor și lărgirea accesului la conținut;
3. asigurarea unei piețe performante a dreptului de autor.

Pentru asigurarea unui acces mai larg la date, se definesc noi excepții de la dreptul de autor, directiva 2019/790 facilitând utilizarea materialelor protejate prin drept de autor în diferite scopuri, majoritatea legate de accesul la cunoștințe, introducând excepții obligatorii de la dreptul de autor pentru a încuraja extragerea textului și a datelor, utilizările digitale ale operelor în scopul ilustrării didactice și și conservarea patrimoniului cultural.

Un aspect semnificativ este faptul ca publicațiile academice și științifice sunt excluse din domeniul de aplicare al articolului puternic criticat 11 - acum 15 (care oferă un drept exclusiv editorilor de presă atunci când publicațiile lor de presă sunt distribuite online) și și articolului 13 - acum 17 (noi reguli de licențiere care redau conținut online -partajarea furnizorilor de servicii responsabili de monitorizarea conținutului încărcat de utilizatori cu privire la o posibilă încălcare a drepturilor de autor).

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

➤ *Regulamentul general privind protecția datelor - General Data Protection Regulation (GDPR)*

Spre deosebire de o directivă a UE care trebuie adaptată și și transpusă în legislațiile naționale după emitere/publicare până la un termen maxim specificat, un regulament intră în vigoare imediat după publicare în toate țările membre. Astfel GDPR a intrat în vigoare în România din 25 mai 2018. GDPR protejează persoanele fizice și și armonizează legislația privind confidențialitatea în toate statele membre ale UE. GDPR nu privește toate aspectele demersurilor științifice, deoarece este relevant numai atunci când oamenii de știință prelucrează date cu caracter personal în scopuri de cercetare.

Pe lângă legislația europeană prezentată anterior, este aplicabilă și legislația românească atunci când intrăm în domeniul știință deschisă.

Reluăm în final principalele **legi românești** aplicabile pentru **protecția proprietății intelectuale**:

- Legea nr. 8 / 1996 (republicată) privind dreptul de autor și drepturile conexe
- Legea nr. 64/1991(republicată) privind brevetele de invenție
- Legea nr. 83 din 2014-06-24 privind invențiile de serviciu
- Legea nr. 350 / 2007 privind modelele de utilitate
- Legea nr. 16 / 1995 (republicată) privind protecția topografiilor produselor semiconductoare
- Legea nr. 129/1992 (republicată) privind protecția desenelor și modelelor
- Legea nr. 84 / 1998 (republicată) privind mărcile și indicațiile geografice
- ORDONANȚĂ DE URGENȚĂ nr. 25 din 18 aprilie 2019 privind protecția know-how-ului și a informațiilor de afaceri nedivulgate care constituie secrete comerciale împotriva dobândirii, utilizării și divulgării ilegale.

Cum am prezentat în articol, inclusiv din practica noastră, din observarea multor alți cazuri concrete, considerăm că **aplicarea eficientă, echilibrată a formelor de protecție a proprietății intelectuale** prezentate, **constituie un liant și un garant pentru abordări de tip *co-operație, inovare deschisă și știință deschisă***, consfințind zicala „socotelile bune fac prieteni buni”.

UNIUNEA EUROPEANĂ

Proiect

Parteneriat în exploatarea Tehnologiilor Generice Esențiale (TGE), utilizând o
PLATformă de interacțiune cu întreprinderile competitive TGE-PLAT

cod SMIS 2014+ 105623

Pentru aplicarea dedicată, efectivă, aceste abordări trebuie aprofundate, vă stau la dispoziție cu orice întrebări și suport ulterior, specific proiectului TGE PLAT, precum și în cadrul altor colaborări posibile cu INCD pentru Microtehnologie, IMT București: nicolae.varachiu@imt.ro; nicolae.varachiu@gmail.com.

Dr. Nicolae Varachiu este expert proprietate intelectuală și transfer tehnologic în cadrul proiectului TGE PLAT, între 2017 și 2021 fiind și directorul Centrului de Transfer Tehnologic în Nano și Micro-Tehnologie al IMT București.

Are o lungă experiență în cercetarea aplicată, publicând peste 50 de lucrări științifice în cărți, jurnale și proceeding-uri. A desfășurat activitate didactică la Universitatea Politehnică București, Academia Tehnică Militară, Universitatea de Arhitectură „Ion Mincu” București; a fost pentru un an profesor invitat la Universitatea Calgary, Canada și 4 ani cercetător asociat (part time) la Universitatea Dortmund, Germania.

În 2020, în cadrul proiectului *Dezvoltarea competențelor de antreprenoriat ale doctoranzilor și postdoctoranzilor – cheie a succesului în carieră (A-succes)*, coordonat de Universitatea Politehnică București (UPB) a fost *tutore stagii de cercetare aplicativă* în IMT București pentru doi doctori și cinci doctoranzi ai Scolii Doctorate Electronica, Telecomunicații și Tehnologia Informației din UPB.

În februarie 2018 a fost director de proiect de mobilitate în domeniul transferului de tehnologie desfășurat la Toulouse, Franța, în laboratoarele LAAS ale CNRS și la Institute National de Science Applique, unde, în data de 6 iulie 2018 a fost membru într-o comisie doctorală.

Între 2004 și 2016 a lucrat la Honeywell Intl, șapte ani ca Sr. Research Sci. în cadrul laboratorului global Sensors and Wireless și ultimii șase ani ca Leader Six Sigma pentru EMEA (Europe, Middle East, Africa). Este coautor la 13 patente (US, World și European) în domeniul senzorilor și a contribuit cu peste 20 M\$ la dezvoltarea și implementarea de noi produse și procese (NPD/NPI până la nivelul TRL 9 inclusiv) și optimizarea/îmbunătățirea unora existente, în diviziile Aerospace, Transportation Systems, Automation and Control Solutions. În decembrie 2016 a obținut aici certificarea de Six Sigma Master Black Belt.